

Vrijwilligersdag Schone Rivieren (Rotterdam, 9 juni 2026) Over zwerfafval, oplossingen en gemeentelijk beleid

Tijdens de door IVN georganiseerde vrijwilligers-ontmoetingsdag van Schone Rivieren in Zuid-Holland (op 9 juni 2026, in de Buitenplaats op het Eiland van Brienenoord), gaf Ivo Rodermans, woordvoerder van de vrijwilligersorganisatie Zwerfie Rotterdam, een presentatie over zwerfafval in de (stads)natuur, wat er achter het weggooien van afval in de natuur schuilgaat, waar de verantwoordelijkheden liggen en welke maatregelen er genomen zouden kunnen

worden. Zwerfie stelt een reeks concrete en realistische maatregelen voor, die de gemeente (Rotterdam, maar ook andere gemeentes) zou kunnen nemen, van kleine tot grootschalige. Zie ook de website van Zwerfie Rotterdam.

De hoeveelheid zwerfafval kan minimaal halveren in Rotterdam. Dat stelde Zwerfie in een brief aan de onderhandelende partijen; ze presenteerden een actieplan om op te nemen in het coalitieakkoord. Nadat de eerdere besprekingen tussen PRO, VVD, D66 en DENK waren gestrand, maakten PRO, D66, VVD, CDA en Volt op 16 juni het coalitieakkoord 2026-2030 'Vaart maken' bekend. Er staat in het akkoord niets te lezen over de problematiek van het zwerfafval. "Terwijl het probleem zeer urgent is. Uit een enquête onder Rotterdammers blijkt dat één op de drie inwoners dit als het grootste probleem ziet in de stad."

Bronoplossingen

"Met alleen opruimen komen we er niet. Daarom staan in ons plan veel maatregelen om de hoeveelheid zwerfafval te beperken bij de bron. Dat kan bijvoorbeeld met wegwerpplasticvrije evenementen of het stimuleren van herbruikbare tassen op de markt, maar ook door andere overheden te vragen om in actie te komen. Rotterdam betaalt letterlijk de rekening als in Den Haag de statiegeldregeling niet drastisch verbetert en als niet wordt besloten tot een inleverpremie voor lachgascilinders. Of als in Brussel niets wordt gedaan vóór filtervrije sigaretten. Op het stadhuis ligt de sleutel om ook andere overheden mee te krijgen."

Rodermans benadrukt dat Rotterdam op veel vlakken zelf het heft in handen heeft. "Neem confetti. Nu mag je dat vrijelijk uitstrooien, terwijl je een boete krijgt als je één snoepwikkeltje op de grond gooit. Dat is oneerlijk en het leidt tot onnodig zwerfafval. Maar denk ook aan plasticvrije vuurwerkshows en voorkomen dat piepschuim van bouwplaatsen waait. Of aan zwerfafvalfilters in het schoonwaterriool of opruimen van opgedregd afval dat nu oneindig op oevers blijft liggen."

Ook kleine maatregelen hebben effect, want zwerfafval is een bonte mix van items met vaak een eigen oplossing. "Een voorbeeld is plastic bescherming rondom de stam van jonge boompjes om vraat te voorkomen. Als je daarvoor kokos of jute gebruikt, scheelt dat jaren later plastic afval rond de boom. Al dit soort kleine maatregelen tellen ook op tot een groot effect."

Doelgroepen

Rodermans waarschuwt voor een te eenzijdige focus op mensen die het afval op de grond gooien. "Dat is een belangrijke doelgroep die je niet kán overslaan. Maar daarnaast kunnen producenten zorgen dat de afdankurgentie afneemt. We hebben verder de welwillende inwoners die meehelpen met opruimen en natuurlijk de overheid om te zorgen voor een gelijk speelveld voor het bedrijfsleven door normen te stellen, zodat de volumes omlaag gaan."

Europese campagne voor verbod op sigarettenfilters

Zwerfie pleit voor een verbod op het (plastic) filter in de sigaret. Jaarlijks worden in Nederland naar schatting tot ruim 7 miljard peuken buiten weggegooid. Een deel daarvan blijft liggen in bermen, groenperken,

parken en in natuurgebieden of spoelt weg. Dat heeft grote gevolgen. Eén peuk kan tot duizend liter water vervuilen en één filter per liter water zorgde bij een test in een laboratorium voor sterfte bij de helft van de vissen. Peuken bevatten onder meer lood, arsenicum, nicotine en cadmium en bestaan voor het grootste deel uit celluloseacetaat, een kunststof dat evenals de chemische cocktail niet afbreekbaar is. En de waterkwaliteit is in Nederland al het slechtst van heel Europa.

Petitie

Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard heeft al ervoor gekozen de petitie voor het verbod op plastic filters te ondertekenen (zie <https://zwerfierotterdam.nl/2026/04/26/hoogheemraadschap-pleit-voor-filterverbod/>) en meer ondertekenaars is altijd helpend. "Mocht je contacten hebben met relevante organisaties of overheden in andere EU-lidstaten en je hen kunt laten aansluiten, dan is dat ook heel waardevol. We willen de campagne graag uitbreiden, omdat er draagvlak moet zijn in minimaal 15 lidstaten."

De oproep tot ondertekening - aan organisaties en aan individuen - is te vinden op de website van de internationale organisatie *No (plastic) filter*: <https://noplasticfilter.org/supporters/>.